

Sydvästra Finlands avfallshanteringsnämnd
PB 355, 20101 ÅBO
turun.kaupunki@turku.fi
jatehuoltolautakunta@turku.fi

Till kommun- och stadsstyrelser samt tekniska nämnder och miljönämnder på
Sydvästra Finlands avfallshanteringsnämnds område

Avgivande av utlåtande beträffande avfallstransportsystem

Finlands Transport och Logistik SKAL r.f. framför att på Er ort och på området för lokalregionens avfallsnämnd skulle avfallstransporterna bäst ordnas genom att fastighetsinnehavaren själv ordnar dessa transporter. Avfallstransport ordnad av fastighetsinnehavaren är den mest lämpliga för alla slags avfall. Systemet har på området fungerat bra och kunderna har varit nöjda med servicen.

I Sydvästra Finlands avfallshanteringsnämnd förbereds ett beslut om avfallstransportsystem för fastighetsvis avfallstransport gällande fast avfall (brännbart avfall, bioavfall, små metallavfall och glas-, metall-, kartong- och plastförpackningsavfall) är under beredning i nämnden. Nämnden ska fatta beslut om man övergår till den kommunalt anordnade avfallstransporten eller till avfallstransporten som fastighetsinnehavaren själv ordnar.

Beslutet gäller Aura, S:t Karins, Lundo, S:t Mårtens, Pemas, Pargas kommunområde (fasta Pargas), Pöytis, Rusko (inte Vahto), Salo, Sagu och Åbo. I samband med detta har Sydvästra Finlands avfallshanteringsnämnd begärt utlåtanden. Utlåtanden av olika instanser ska spela en viktig roll i beslutsfattandet. Slutliga beslutet i ärendet görs av Sydvästra Finlands avfallshanteringsnämnd som fungerar som myndighet i detta ärende och som på basis av dessa utlåtanden avgör ärendet.

Partsställning

SKAL rf representerar privata avfallshanteringsföretag. Organisationens medlemsföretag är verksamma även på Sydvästra Finlands avfallsnämnds verksamhetsområde. SKAL rf representerar dessa lokala företag och därför ska dess åsikt tas i beaktande.

Enligt 41 § förvaltningslagen ska möjligheten till inflytande ges, om avgörandet i ett ärende kan ha en betydande inverkan på andras än parternas livsmiljö,

arbete eller övriga förhållanden. Myndigheten ska ge dessa personer möjlighet att få uppgifter om utgångspunkterna och målen för behandlingen av ärendet samt att uttala sin åsikt i ärendet.

Yrkanden beträffande förberedelse enligt avfallslagen

I den 1.5.2012 ikraftträdde avfallslagen 646/2011 37 § [Avfallstransport som fastighetsinnehavaren ordnar] finns de yrkanden som ska tas i beaktande då man beslutar om avfallstransportsystem. Dessa yrkanden är följande:

“Kommunen kan besluta att fastighetsvis avfallstransport ordnas i kommunen eller en del av kommunen så att fastighetsinnehavaren avtalar om den med en avfallstransportör (avfallstransport som fastighetsinnehavaren ordnar), om

- 1) avfallstransporten då uppfyller villkoren i 35 § 2 mom. [Fastighetsvis avfallstransport ska oavsett metod ordnas så att avfallstransporttjänster tillhandahålls allomfattande och tillförlitligt samt på skäliga och icke-diskriminerande villkor],*
- 2) avfallstransporten främjar avfallshanteringens allmänna funktion, stöder utvecklingen av avfallshantering i regionen och inte medför fara eller skada för hälsan eller miljön,*
- 3) beslutets verkningar sammantaget bedöms vara positiva, särskilt med beaktande av konsekvenserna för hushållen och för företagens och myndigheternas verksamhet.”*

SKAL betonar, att då man beslutar om avfallstransportsystem ska alla ovan nämnda yrkanden noggrant tas i beaktande.

Uppfyllande av villkoren på området enligt avfallslagen

1. Som första förutsättning i avfallslagen (37 § och 35 §) konstateras följande: “Fastighetsvis avfallstransport ska oavsett metod ordnas så att avfallstransporttjänster tillhandahålls allomfattande och tillförlitligt samt på skäliga och icke-diskriminerande villkor.”

Åtminstone följande avfallstransportörer transporterar brännbart avfall, bioavfall och förpackningsavfall i baklastare renhållningsfordon och finns på området av Sydvästra Finlands avfallshanteringsnämnd: Cedde Trans Ab, H. Koskinen Oy, Someron Kiinteistöhuolto Järvinen Ky/ Jättekuljetus Järvinen Ky, Jätehuolto M. Helistölä Oy, Kiinteistöhuolto M. Valkama/ Valkama & Halinen Oy, Kuljetus ja Jätehuolto Mäkiö Oy, Lassila & Tikanoja Oyj, Liikenteenharjoittaja Sami Mäkinen, Läänin Kuljetus Oy, M.E. Sop Trans Ab / M.E. Jäte & Trans Oy, Remeo Oy, Salon Jätehuolto Oy, Salon Seudun Ympäristöhuolto

Oy, Envor Group Oy (före Someron Ympäristöhuolto Oy), Turun Seudun Hyötykuljetus Oy och Yhtymä Kulta/ Perniön sementtituote. Förutom dessa finns det även flera aktörer på området som har bytesflak.

Företagens utbud på området är rikligt och konkurrensen mellan dem är hård, vilket håller priserna på rimlig nivå. Utbudet är för närvarande allomfattande och tillförlitligt. Det tillhandahålls transportservice på skäliga och icke-diskriminerande villkor. Ett eventuellt anbudsfordrande beträffande avfallshanteringsföretag skulle minska utbudet på området samt att omfattningen och tillförlitligheten lider. Ifall det inte finns konkurrens, kan priserna stiga.

2. Som andra förutsättning i avfallslagen (37 §) för avfallstransport som fastighetsinnehavaren ordnar är följande: "Avfallstransporten främjar avfallshanteringens allmänna funktion, stöder utvecklingen av avfallshanteringen i regionen och inte medför fara eller skada för hälsan eller miljön." Som stöd för att fastighetsinnehavaren ordnar avfallstransporten framförs följande:
 - Beträffande av fastighetsinnehavaren ordnad avfallstransport blir det inte stora ändringar i kundmängden, vilket alltid leder till stora problem beträffande transporterens funktionalitet.
 - Om avfallstransporten ordnas av fastighetsinnehavaren kan i samband med kommunalt avfall även transporteras avfall från företagen och industrin, vilket effektiviserar transporter.
 - Användning av flerfackslastare renhållningsfordon är möjligt. Om avfallstransporter ordnas av kommunen brukar i anbudsfordrandet finnas vanligtvis ett avfallsslag per gång.
 - Konkurrensutsättandet av avfallsföretag utrotar extra transportkapacitet på området. Detta orsakar problem i hantering av krisfall.
 - Transport av avfall går att ordna i båda fall så att alla krav uppfylls. Det av fastighetsinnehavaren ordnat transportsystem orsakar varken större skada eller fara än det av kommunen ordnat transport, för att de lagstadgade miljökrav för olika förfaranden bör vara samma oberoende av transportsystem.

3. Som tredje förutsättning i avfallslagen (37 §) för avfallstransport ordnad av en fastighetsinnehavare är följande: " beslutets verkningar sammantaget bedöms vara positiva, särskilt med beaktande av konsekvenserna för hushållen och för företagens och myndigheternas

verksamhet.” Som stöd för att fastighetsinnehavaren ordnar avfallstransporten framförs följande:

- Hushåll har möjlighet att välja det mest behagliga transportföretag.
- Om servicen inte fungerar på begärd nivå, kan kunden byta till ett annat företag.
- Dejour fungerar 24 h/dygn. De företag som vunnit i konkurrenstävling ordnat av avfallshanteringsföretag, har normal kundbetjäning, vanligtvis må-fre kl 9-15.
- Avfallstransport ordnad av fastighetsinnehavare utvecklar områdets näringsverksamhet och möjliggör nya innovationer till branschen.
- I konkurrensutsättandet koncentreras marknaden och många transportföretag har varit tvungna att sluta sin verksamhet. Styckning av ackordområden till mindre delar hindrar inte denna utveckling.
- I avfallshanteringsföretagets konkurrensutsättande förlorar de lokala förare ofta sina arbetsplatser, för att om ett utomstående företag vinner i tävlingen, kommer bilarna från ett stort centraldepå, ej från den egna orten.
- Förarnas arbetsförhållanden blir efter konkurrens utsättandet korttidsjobb, osäkerheten ökar. Detta försvårar tillgången till yrkeskunnig arbetskraft.
- Arbetstagarnas och företagens skatteinkomster förstärker regionens ekonomi.
- I den nya avfallslagen stadgas om avfallsregister, vilket garanterar myndigheterna en likvärdig övervakning beträffande båda transportsätt.
- Enligt den nya avfallslagen ska avfallshanteringsföretag anhålla om tillstånd av NTM-centralen för att ansluta sig till avfallsregistret. Detta medför skyldighet att ställa säkerhet. De nya skyldigheterna berör båda transportsystem. Även miljötillstånd och miljöövervakningens skyldigheter berör båda transportsystem.

Den av fastighetsinnehavaren ordnade transporten är det bästa alternativet

Enligt de uppgifter SKAL rf har fått är den av fastighetsinnehavaren ordnade transporten det bästa och bäst fungerande alternativ på regionen. Den fungerar bra och kunderna har varit nöjda med servicen. De detaljerade motiveringar är följande:

1. Konkurrensutsättning ordnat av avfallsföretag minskar inte invånarnas kostnader

Enligt omfattande undersökningar gällande tömning av leder inte en koncentrerad konkurrensutsättning till lägre priser för invånarna.

Innolink Research Oy gjorde en komparativ prisundersökning kommunvis år 2011. I undersökningen deltog både sk. avtalsbaserade och kommuner som av kommunen konkurrensutsatt avfallstransporter. Beträffande ett egnahemshus var årspriserna lite lägre i kommunalt konkurrensutsatta (173,32 € av kommunen konkurrensutsatt/189,62 € avtalsbaserad), men beträffande höghus- och radhusbostadsaktiebolag var resultatet per bostad det motsatta. (95,54 € av kommunen konkurrensutsatta och 88,53 € avtalsbaserad). Då man helt slumpmässigt valde 1 000 svarare på internetpanelen, var de av egnahemshusägare betalda priserna samma i båda system.

Transportföretagen fakturerar kunden, ansvarar för logistiken och betjänar kunden i fråga om av fastighetsinnehavaren ordnade transporten. Så här kan det kommunala avfallshanteringsbolagets förvaltningskostnader hållas låga.

På flera orter har man berättat för kunderna att man sparar upp till 40 % i avfallshanteringskostnader om man byter till av kommunen konkurrensutsatt system. Sådana här sparåtgärder har inte visats vara sant på en enda ort. Orsaker är bl. a. kommunföretagets tung förvaltning, omfattande organisation, förvaltningskostnader för offentliga upphandlingar samt att konkurrensutsättande förorsakar arbete.

2. Invånarna ska ha valmöjlighet – detta försäkrar tjänsternas kvalitet

Flera undersökningar visar att invånarna understöder absolut ett transportsystem som baserar sig på direkta avtal. År 2011 visade den av Innolink Research Oy gjorda nationella undersökningen att 85% av kunder som hade avtalsbaserat system, skulle välja samma system och av kommunen konkurrensutsatta endast 67 % skulle välja samma. Kunderna som hade avtalsbaserat system var mera nöjda med verksamhetens fungerande och flexibilitet än det där kommunen ordnat systemet.

Enligt en undersökning Taloustutkimus gjorde i Norra Österbotten år 2009 ville största delen av de kunder som hade avtalsbaserat system byta till detta då man efter konkurrensutsättandet hade bytit från avtalsbaserad verksamhet till av kommunen ordnat system. Invånarna var missnöjda med rigiditet, att möjlighet till sortering fattas samt prisnivån.

Ändring av transportsystem och byte av entreprenörer mellan anbudstävlingar har lett till stora problem beträffande

avfallshanteringens funtionalitet, när nya företag inte har hittat alla kunder, ej heller tömt alla kärl och andra kärl har tömts onödigt ofta.

Ett koncentrerat konkurrensutsättande (som offentlig upphandling) förhindrar hushållen att skaffa en avfallstransporttjänst på önskad nivå. I fråga om koncentrerat konkurrensutsättande kan invånarna eller andra aktörer inte mera välja ett annat system om man är missnöjd med servicen. En bra kundrelation kan upphöra som resultat av en anbudstävling även om ortsborna skulle vilja fortsätta med tjänsten. En invånare är alltså tvungen att nöja sig med den servicekvalitet hon får genom att kommunen väljer aktören.

Offentliga upphandlingar främjar inte konkurrens i detta fall utan de förlamar den redan bra fungerande marknaden.

Den av fastighetsinnehavaren ordnade transportmallen ger en varaktighet till avtalsomgivningen och möjliggör ett riktigt och äkta kund-företag-förhållandet.

3. En koncentrerad konkurrensutsättning leder inte till minskning av miljöutsläpp

Skillnaden mellan utsläpp som transporten orsakar är väldigt liten mellan de två avfallstransportsystem. Ramboll Finland Oy har gjort en undersökning i ärendet i Uleåborg-trakten. Där konstaterades att ändring av av fastighetsägaren ordnat transportsystem till av kommunen ordnat transportsystem skulle minska andelen av ett avfallsslag med endast 0,09% av prestationen i den tunga trafiken. Enligt undersökningen var andelen av avfallstransportprestation i den tunga trafiken 0,62% och av hela transportprestationen endast 0,04%. På basen av dessa beräkningar kan man inte välja transportsystem. I fråga om av fastighetsinnehavaren ordnat transportsystem har transportföretagen planerat rutterna på ett effektivt sätt. Företagen som fungerar med sund förnuft och är lukrativa kör inte i onödan.

Med hjälp av de av fastighetsinnehavare ordnade avfallstransporter kan transportföretag effektivisera sin verksamhet genom att planera rutter. Flera företag använder sig av fordon sk. flerfacks lastare som kan plocka flera avfallsslag på en gång. När det gäller av kommunen ordnade avfallstransporter hämtar man utan undantag avfall avfallsslagvis då man hamnar transporterera varje avfallsslag skilt, vilket ökar prestationerna.

4. En koncentrerad konkurrensutsättning har väldigt negativ företagsinverkan

En kommunal konkurrensutsättning är väldigt skadlig för avfallstransportbranschens företagsverksamhet. Om ett företag förlorar i tävlingen, förlorar det också möjligheten att idka företagsverksamhet. Inget företag kan utan arbete vänta 3-5 år på följande anbudstävling och låta lastbilarna stå. Om ett lokalt företag förlorar i tävlingen, förlorar även lokala förare sina arbetsplatser. Kommunen förlorar sina skatteinkomster både från de lokala företagen och arbetstagare.

Enligt vår erfarenhet kan man visa att en koncentrerad konkurrensutsättning leder till koncentrerad marknad och en minskning på utbudet. Efter några anbudstävlingar finns det en alltför mindre grupp aktörer kvar som erbjuder sina tjänster.

5. Verkan till arbetstagarnas anställnings skydd

Deltagandet i en offentlig konkurrensutsättning leder till en osäkerhet för företagets verksamhet och reflekterar direkt till arbetstagarnas anställnings skydd. Detta hindrar också företaget utveckling. Om företaget förlorar i en anbudstävling måste företaget i värsta fall sluta med sin verksamhet och säga upp alla anställda. De visstidsbundna kontrakt som orsakas av konkurrensutsättning ger osäkerhet åt personalen och ökar den ekonomiska osäkerheten.

6. Miljökrav och tillståndsskyldighet gemensamma för båda system

Att sköta och upprätthålla avfallsregister är viktiga till myndigheterna hörande uppgifter, som avfallshanteringsnämnden sköter. Avfallshanteringsnämndens uppgifter består av att genom avfallsregister övervaka fastigheternas deltagande i avfallshanteringen. Uppgifter till avfallsregistret ska ges till myndigheterna även om avfallstransporten ordnas av fastighetsinnehavaren. Transportföretagen meddelar till avfallsregistret fastigheter, storleken på deras kärl och tömningsintervaller per avfallsslag.

Enligt den nya avfallslagen ska avfallstransportören anhålla tillstånd av NTM-centralen för att ansluta sig till avfallshanteringsregister. Till detta hör också skyldighet att ställa säkerhet. Även miljötillstånd och miljöövervakningens skyldigheter berör på samma sätt båda transportsystem.

Sammanfattning

Finlands Transport och Logistik SKAL rf anser att på området av Sydvästra Finlands avfallshanteringsnämnd har inte sådana till avfallslagen baserade motiveringar framförts, vilka skulle hindra valet av ett av fastighetsinnehavare ordnat avfallstransportsystem beträffande transport av slam från slamavskiljaren och samlingsbrunnar. På regionen finns omfattande utbud av privata och pålitliga avfallstransportörer på skäliga och icke-diskriminerade villkor.

SKAL anser att ett avtal direkt mellan kunden och företaget möjliggör bäst långvariga kundrelationer och skapar bästa förutsättningar för ett effektivt avfallshanteringsystem. Kommunens, och i detta fall även avfallshanteringsnämndens uppgift är möjliggöra väl fungerande och högklassiga avfallstjänster för invånare samt att garantera bra verksamhetsförutsättningar för lokala företag.

Högaktningsfullt

Finlands Transport och Logistik SKAL rf

Iiro Lehtonen
Verkställande direktör

Pekka Loukola
Sakkunnig